Sammenhæng med de store Traade, der tøile hele Livet, men paa Personernes indbyrdes Stilling og indre Forhold, hvor dagligdags og jævne de Omstændigheder end ere, hvori de fremvoxe. I en vis Forstand skal — eller kan — enhver Novelle være en Hverdagshistorie, og Hverdagshistorier kunne Damer skrive, det ligger saavel i Tingens Natur, i Opgavens Væsen og i Kvindens fine Sands, som det er godtgjort ved Kjendsgjerninger, hvortil ikke blot den danske Fru Gyllembourg, men ogsaa netop een af de tre berømte svenske Poetisser have leveret Bidrag. Frederika Bremers »Teckningar utur hvardagslifvet« fortjene saa fuld en Anerkjendelse, at man maa beklage hendes Stræben efter forøget Anseelse, idet hun gik over til de philosopherende, gouvernerende, moraliserende og dogmatiserende, men fremfor Alt ennuyerende Romaner, hvormed hun senere har fyldt — Leiebibliothekerne.

Revenons à nos moutons! Den Forfatterinde, hvis Billede idag bringes af „Illustreret Tidende", har ikke frygtet for at følge mange Forgængerinders Spor, og Dristigheden har paa en Maade været vellykket, hun har havt succès, endogsaa glimrende. Det vil neppe overraske Læseren, naar vi tilhviske ham, at vi igrunden ikke nære nogen ubegrændset Beundring for Fru Carléns Romaner; men vi skulle dog skynde os med strax at tilføie den anerkjendende Hyldest, som hun formeentlig endda fortjener, selv om man principielt og i det Hele taget er noget tvær overfor hende. Hun har havt det Held — eller den Evne, om man vil — virkelig at have et eiendommeligt Samfundsliv som det Bedste i sine Romaner; ja, dersom Tiderne tillode det, vilde hun maaskee have kunnet skrive een udmærket Roman over dette særlige Thema, men Gudbevares! hun har snart skrevet ligesaa mange Bøger i mange Bind, som Dante skrev Smaasange i sit ene Værk, og dertil har hendes Rigdom ei været stor nok: den er bleven klattet bort i Smaastillinger, og den har vistnok fundet Vei til Mange, men hun selv er ikke bleven mellem de høitstillede Faa, hvis Guld ikke tæres af Møl eller Rust og ei af Tid eller Mode. Hvori hendes „Held" bestaaer, ville vi komme til at berøre ved at fremstille hendes Liv, thi hint er naturligviis voxet ud af dette.

Fru Flygare-Carlén er Datter af en Kjøbmand Roger Smith og fødtes d. 8de August 1807 i Strømstad i Bohuslen nærved den norske Grændse. Enhver, som er seilet ind til Gøteborg eller til noget lignende Punkt ved Sverigs ugjestmilde Kyst, har en bestemt Forestilling om dette Landskabs Beskaffenhed; men Bohuslen er næsten typisk for hele Arten og mindst indbydende. Kattegat og Skagerak kappes om at føre Havgusen ind over Landet og om at beskylle dette med de tunge Bølger; stenet og klippefuld er Provindsens egentlige Kjerne, smal og lidet frugtbar er Kysten foran samme, men ude i selve Søen ligger den eiendommelige Formuur, som talløse Klippestykker danne, Øer og Holme, store og smaa, næsten alle nøgne, sjeldent givende Plads for en Smule Planteværet i en eller anden Kløft, endnu sjeldnere med Boliger for Mennesker. Og udenfra styrtes Brændingen op og sprøiter sit Skum over de smaa Fjelde, mellem hvilke Bølgerne sendes ind i lange Tag for at brede sig ud i dybe gyngende Flader, der ligne Indsøer og Bugter, men altid og altid ere krandsede af de nøgne Holme til hver en Side. Her maa man kæmpe for at vinde Erhvervet, kæmpe med Naturen, der er saa stærk og saa modstræbende, og som, idet den beseires af Menneskets Udholdenhed, paatrykker Gemyt og Temperament sit særegne Stempel, ligesom hele Livet her bliver formet under egne Vilkaar. Fiskere og Lodser tumle sig i Skärgårdens tause Indelukker, Jægere streife om, Handlende fare hid og did paa besværlige Reiser for at vinde et sparsomt Udbytte. Nede ved Kysten af det faste Land ligger en eller anden lille By eller Ladeplads, store Søboder af Træ rumme Varer og de ophobede Fornødenheder, men Vind og Storm tude mellem de skumle, menneskefomme Bygninger, og dobbelt glæder Arnens Ild i et virkeligt Hjem, hvor Familien samler sig i Hvilens Time.

Men dette Land elskes af sine Børn, ja foretrækkes fremfor mange mere smilende Egne — saadan gaaer det jo altid, at Kjærligheden mindre beroer paa hvad man modtager som Gave, end paa hvad man selv skjenker og erhverver sig. Sæt Bohuslændingen andetstedshen, han vil længes efter sin Hjemstavn, han vil savne den friske Søluft, der har styrket hans Legeme og hærdet hans Aand, hver Gang han maatte styre sin Baad mellem vexlende Vindstød og rullende Søer. Det var Emilia Smiths poetiske Gave fra den tidligste Barndom af, at hun anede denne Længsel, der hos Andre først kommer med Savnet; hun fulgte sin Fader og hans Folk hist tillands og her tilsøes, og hun indsugede førend Bevidstheden var vaagnet de Syner i sin Indbildningskraft, som hendes Phantasi engang skulde lade gjenopstaae. Men det hedder, at ingen Prophet er agtet i sit Fødeland; og saaledes havde hendes travle Omgivelser ikke heller tilfulde Skjøn paa, hvad det var, hun havde forud for dem. „Hun duer ikke til at koge en ærlig Grød", sagde Faderen, da den første Frier meldte sig; men rigtignok tilføiede Moderen: „Hun har sit eget Sind for sig selv; lad os see, hvad Vorherre bringer ud deraf." Man maa dog ikke mene, at Faderen ikke holdt af hende, tvertimod! han kunde saa at sige aldrig undvære hende, hvor han end færdedes, hun var hans Benjamin, hans Alderdoms Barn: den yngste af fjorten Søskende, alt i Vuggen Tante og med sin Broder til Fadder.

„Min Opfostring", skriver hun selv, „maatte kunnet være vellykket, forsaavidt flere af mine Brødre vare udmærket dannede Mænd, hvorhos jeg havde andre Lærere desuden. Men jeg var saa aldeles sandsesløs, jeg drømte istedetfor at arbeide. Som Barn foretrak jeg fremfor Lectierne at tumle mig i de lange mørke Gange ved Søboderne, hvor jeg syntes mig at tale med hemmelighedsfulde Væsener, som altid paatoge sig nye Skikkelser. Som opvoxende ung Pige sysselsatte jeg mig hellere med mine egne Smaaeventyr ved den forrige eller den kommende Festlighed i vort lille Samfund, end med Odysseus og Calypso, hvis Skjebne jeg skulde oversætte. Derfor blev jeg ogsaa kun svag i sproglig Kundskab."

Forinden vi gaae over til de Livstilskikkelser, der indadtil modnede hende til at blive Forfatterinde, ville vi kun kortelig berøre — hvad forøvrigt Ingen, der kjender Lidt til hendes Skrifter, er uvidende om — at det Bedste, det mest Friske og Originale i hendes Værker er ligesom Efterklangen af hine Vindens Melodier om de mørke Søboder og rundt i Skærgaarden; hendes eiendommelige Musikaldelse gav hende til Vuggegave en saadan Barndom og Ungdom, at hun voxede op med sympathetisk Kjærlighed til dette fattige Landskab og dets Folk; med inderlig Forstaaelse af de Muligheder i Charakteerudvikling, som netop disse Livs- og Naturforhold kunne berede; med en positiv Kundskab endelig, som ofte maatte forbause og pirre Læserne, til Søfart og Handelsvæsen og i det Hele taget til Samfundsformer, som Ingen forhen havde gjort os kjede af, og som det var hendes „Held" at kunne give os i livfulde Billeder.

Tyve Aar gammel blev hun gift med Provindslæge, Dr. A. Flygare, og deelte hans Bolig i Smaaland; som Enke efter ham og som Moder til en Søn og en Datter vendte hun 1833 tilbage til Bohus og opholdt sig der i et Par Aar. Hun fristede nu den Vanskjebne, efter paany at være bleven forlovet, at miste sin Brudgom, Juristen Dalin idet han kort før Brylluppet, omkom ved en ulykkelig Hændelse. Da hun nogen Tid efter udgav sit første Arbeide: »Valdemar Klein«, og efterhaanden fortsatte sin literaire Production, vilde man i hendes Hjemstavn paastaae, at hun kun udgav, hvad hun havde arvet: „fundet i en Kuffert med Papirer" blandt sin Forlovedes Efterladenskaber. Denne Anklage er naturligviis forlængst forstummet og forsvunden, men, siger hun: „han havde istedet efterladt Mindet om et klart og frit Syn paa Livet, saadant som det staaer for en begavet, om end excentrisk Mand, og som han ved Samtaler kan fremstille det og kaste det over Gjenstande, Personer og Livets dybere Spørgsmaal. Uden disse Samtaler og disse Erindringer havde jeg aldrig skrevet »En natt vid Bullarsjön« — — — men hvor længe er det ei siden dengang!"

Den Lykke, som »Valdemar Klein« gjorde, lod hendes Forlægger tilskynde hende til at vælge Stockholm til Opholdssted; hun flyttede dertil 1839 med sin Søn; Datteren var imidlertid død. Derefter har hun vedblivende været Hovedstadsbo. Sit andet Ægteskab indgik hun 1831 med Johan Gabriel Carlén, der baade selv har skrevet og udgivet Forskjelligt, navnlig Bellmans Skrifter.

Fru Emilia Flygare-Carléns Skrifter ere følgende: »Valdemar Klein«, 1838; »Representanten«, 1839; »Gustaf Lindorm«, 1839; »Professorn och hans skyddslingar« 1840; »Fosterbröderna«, 1840; »Kyrkoinvigningen i Hammarby«, 1840—41; »Skjutsgossen«, 1841 (den første under hendes Navn); »Rosen på Tistelön«, 1842; »Kamrer Lassman«, 1842; »Ända in i döden«, 1843; »Fideikomisset«, 1844; »Pål Värning«, 1844; »Vindskuporna«, 1845; »Bruden paa Omberg«, 1845; »Enslingen på Johannisskäret«, 1846; »Et Aar«, 1846; »En natt vid Bullarsjön«, 1847; »Jungfrutornet«, 1848; »En nyckfull qvinna«, 1848—49; »Romanhjeltinnan«, 1849; »Familjen i Dalen«, 1849; »Ett rykte«, 1850, »Förmyndaren«, 1851; »Ett lyckligt parti«, 1851; »Inom sex veckor«, 1853 (forfattet tidligere); »Ett köpmanshus i Skärgården«, 1859. »Skuggspel« er senere paabegyndt, vi vide ikke om fuldendt.

Det er en lang Ramse, og vi ville haabe, at de fleste af vore Læsere — eller især Læserinder — maae være slupne vel over denne righoldige Nydelse (vi mene Bøgerne, ikke Fortegnelsen); oprigtigt talt troe vi, at de lidenskabelige Indbildninger og phantastiske Fornemmelser, som de monne have udøvet paa Hjerterne mellem 15 og 20 Aars Alderen, sjeldent og nødig mellem de 25 og 30 Aar betragtes som lutter Vinding. Men det forstaaer sig, de Allerfleste af os have jo været i Illusionerne, og det være langt fra os at sige, at der intet Udbytte vandtes. Iaitfald maa det indrømmes, at Fru Carléns Bøger ere interessante trods deres Længde, som ofte er fremkommen ved et Slags Opspædning og Udtyndning af Begivenhedernes Kjerne, af Følelser og Udgydelser; hendes Musa har været altfor »nyckfull« til at lade sig lede af Nøisomhed med Lidet og Forsagelse under Lovens strenge Krav.

Hør iøvrigt hendes eget Omdømme: „Faa Forfattere have været begunstigede af en saadan Medbør. Den blæste strax fra første Færd eller med »Valdemar Klein«, saa at den truede med at kaste hele min tilkommende Bane i Dybet. Thi modsat de haarde Storme, der have tumlet mit eget Livs Fartøi mellem Klipper og Skjær, var Vinden mig føielig som Forfatterinde; og da Tro paa egen Kraft laa skjult i min endnu umodne Sjæl, voxte Modet kun altfor let høit mod Sky. Jeg var tredive Aar, da jeg traadte ind paa denne Bane, og alligevel hildedes jeg saaledes i den smigrede Egenkjærligheds Snare, at jeg fuldstændigt faldt i den. En Forfatters andet Arbeide er utvivlsomt det vanskeligste; jeg skrev »Representanten«, en Bog, som af den daværende Kritik burde været bedømt med Strenghed; men den passerede toldfrit, og jeg meente, at min Forlægger viste stor Mangel paa Dømmekraft, da han vovede at fremkomme med den Anmærkning, at den var en Smule langstrakt. Senere, lang Tid senere, fandt jeg, at det var den klogeste Dom, jeg hørte; men det fandt jeg ikke, førend jeg begyndte at erhverve mig Selvkritik."

Vi agte den høitærede Forfatterinde altfor meget til ei at troe, at hun vilde fælde en ligesaa billig Dom over sine andre Arbeider, efterhaanden som hun maatte naae til en ligesaa stor Tidsafstand fra deres Fødselsaar; men ubestrideligt lægger ogsaa hun for Dagen, hvilken Forskjel der er paa Theori og Praxis; thi det forkommer os, at hun ikke kan siges væsenligt at være naaet videre i sine sidste Bøger end i de første; Adskilligt i de mellemste er saa fuldt af Overspændthed og forskruet Romantik, at man maa glædes ved, at hun i sit sidste store Arbeide, „Kjøbmandshuset", paany er kommen ud til Havkysten og idetmindste tildeels lader den friske Brise aande hen over sine Figurer og sit Sceneri.

Man maa dog ikke opfatte vore Yttringer om Fru Carléns Romaner, som om hendes Virksomhed aldeles skulde forkjettres. Det er altid et Fortrin, ikke at skrive i den Art, der ubetinget er dadelværdig: den kjedelige; det skal ogsaa langtfra benegtes, at mellem den brogede Hjord af hendes Pens Skabninger, er der ikke faa, som hver for sig indeholde gode Træk i Charakteerskildring, mange Vidnesbyrd om en fin Opfattelse af Stemninger og Tilstande. Forsaavidt maa man beklage, at hun ikke har havt Selvkritik nok, ikke det ophøiede, Fornegtelsens Mod, der kunde have bragt hende til at nøies med et halvt Dusin fortrinlige Noveller istedetfor et Par Dusin store Romaner af — blandet Værdi. Vi have ovenfor tilstrækkeligt dvælet ved Forfatterindens særlige Kaldelse eller Naadegave, hvis man tør bruge dette Udtryk; vi tilføie endnu nogle Yttringer af hende selv, der vise en Stræben bos hende i Alvor og Sandhed, som man maa holde af og agte, selv om man beklager, at det tildeels er standset ved hvad der staaer i „Faust": „Grau ist die Theorie."

„Medens Aarene gik frem og Tankerne udviklede sig", skriver Fru Carlén, „har jeg stræbt efter det Eenfoldige og Simple; og naar jeg har tegnet de store og tragiske Elementer i Livet, har jeg skildret efter Sandhed og Virkelighed, ei efter Indbildninger og selvgjorte Syner. Det Digtede har Intet at fremvise, som ikke foreligger mere Bittert og mere Stort mellem Kjendsgjerninger og skete Hændelser. Men er det tungt at tømme Lidelsens Bæger, saa har det dog noget Lisligt paa Bunden, thi der finde vi Sandheden, den store, hellige Sandhed, at ikke engang en Orm lever forgjeves, og at det derfor altid har været og altid vil være værdt at leve og virke, i hvor ringe Forhold som helst. Medgang er saavel for Hjertet som for Forstanden en vanskeligere Prøvesteen end Modgangen — naturligt! thi under denne søge vi Roes og Ære hos Gud, under hin hos Mennesker.

„— Ved mit Forfatterskab er jeg i høi Grad bleven hjulpet af en rig og mangfoldig Erfaring, tilligemed den Omstændighed, at mine Livsforhold have bragt mig i Berøring med mange ulige Klasser af Mennesker. Jeg selv blev aldrig en bogtærd Kvinde. Men jeg havde levet, og Sjælen lagde vide Rum tilbage, selv naar Legemet hvilede.

„Saaledes blev Pigen fra Skjærgaarden en Dag istand til at give Liv til de Billeder, hun havde seet; og medens hun tegnede dem, fik hun den Lykke, at de bleve modtagne med Yndest. Selv elskede jeg mine Kystscener, der vare min Barndoms Syner og gjenfødte mig min Barndoms Anelser; Ungdomsdrømmene vistede dem tilside, men den modne Alder vinkede dem atter frem. Og nu, da meer end et halvt Aarhundrede ligger mellem mig og min Indtrædelse i Verden, tænker jeg paa, om mine Lære- og Vandreaar endnu længe skulle gaae frem mellem Jordelivets Skygger, eller om jeg snart skal kaldes til Prøvelsen hisset i Lys og Evighed."

Flere af de Prøvelser og Sorger, hvortil Fru Carlén i det Anførte henhyder, ere allerede nævnte, saasom hendes første Ægtefælles og hendes forlovede Brudgoms Død; endnu een Gang rørtes hendes Hjerte af Sorg og maaskee mere stærkt end nogensinde. Man vil i Registeret over hendes Værker have kunnet bemærke, at hendes sprudlende Forfattervirksomhed pludseligt standsede i Aaret 1853; det var i Kummer og Bedrøvelse, at hun nedlagde Pennen: hun mistede Juleaften 1852 sin eneste Søn, det eneste efterlevende Barn af hendes første Ægteskab, C. W. E. Flygare, 23 Aar gammel, en sjelden elskværdig Yngling og derhos udrustet med meget betydelige Evner, hvorom saavel flere Smaating som Fortællingen »En blaserad man« bar Vidne. »Ett köpmanshus i skärgården«